

**ВРХОВНИ СУД
РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ
Рев-432/02
Бања Лука, 24.04.2003. године**

Врховни суд Републике Српске у вијећу састављеном од судија овог суда и то Бајагић Здравка као предсједника вијећа, Бајић Петра, Вишњић Драге, Осмић Дарка и Нинић Јанка, као чланова вијећа, у правној ствари тужиле В. Ћ. из К., коју заступају адвокати Д. М. и З. Д. оба из П. против туженог ГП К. К., кога заступа адвокат М. Ћ. из Б. Л., ради заштите права из радног односа, одлучујући о ревизијама туженог против пресуде Окружног суда у Б. Л. број Ж-73/99 од 1.7.1999. године и тужиле против пресуде Окружног суда у Б. Л. број Ж-12/2002 од 9.5.2002. године, на сједници одржаној дана 24.04.2003. године донио је слиједеће

Р Ј Е Ш Е Њ Е

Ревизија туженог се уважава, укидају се пресуде Основног суда у Б. Л. број Рс-123/93 од 8.9.1998. године и Окружног суда у Б. Л. број Ж-73/99 од 1.7.1999. године у дијелу којом је поништено рјешење туженог о престанку радног односа тужили и тужени обавезан да је врати на посао и уплати доприносе за пензијско и здравствено осигурање почев од 1.4.1993. године па до дана враћања на посао, и предмет у том дијелу враћа првостепеном суду на поновни поступак.

Ревизија тужиле се уважава, укида се пресуда Основног суда у Б. Л. број Рс-229/99 од 24.9.2001. године и Окружног суда у Б. Л. број Ж-12/02 од 9.5.2002. године у дијелу којом је одбијен тужбени захтјев за плаћање законских затезних камата на износ неисплаћених плата у износу од 14.581,79 КМ као и трошкова спора у износу од 997,65 КМ и предмет у овом дијелу враћа првостепеном суду на поновни поступак.

Образложење

Првостепеном пресудом Основног суда у Б. Л. број Рс-123/93 од 8.9.1998. године поништено је рјешење туженог број 01-162/93 од 4.3.1993. године и обавезан да тужилу врати на послове и радне задатке које је раније обављала – послове књиговође до престанка радног односа и исплати јој накнаду штете на име неостварених личних доходака у износу од 9.021,44 динара, а затим накнаде на име топлог оброка у износу од 5.528,77 динара и хуманитарних давања за испоручену робу у износу од 312,00 динара са законском затезном каматом по стопи прописаној Законом о висини стопе затезне камате почев од 24.2.1997. године до исплате, као и да уплати обавезе пензионим и здравственом осигурању почев од 1.4.1993. године па до враћања тужиле на посао, уз накнаду парничних трошкова од 10.545 динара, док је преко овог износа захтјев за накнаду трошкова поступка одбијен. Пресудом истог суда број Рс-229/99 од 24.9.2001. године обавезан је тужени да тужили по основу изгубљене зараде на име неоствареног личног дохотка плати 19.933,93 КМ уз накнаду трошкова спора у износу од 3.695 КМ све у року од 15 дана по правоснажности пресуде под пријетњом извршења. Преко износа досуђене накнаде трошкова спора захтјев је одбијен.

Другостепеном пресудом Окружног суда у Б. Л. број Ж-73/99 од 1.7.1999. године жалба туженог је дјелимично уважена, укинута првостепена пресуда у дијелу којим је тужени обавезан да тужили на име накнаде штете за неостварени лични доходак плати 9.021,44 динара и других примања у износу од 5.528,77 динара као и износ од 312 динара на име хуманитарних давања са законском затезном каматом од 24.2.1997. године до исплате и одлука о трошковима

поступка и у том дијелу предмет враћен првостепеном суду на поновни поступак. У осталом дијелу којом је поништено рјешење туженог о престанку радног односа и тужени обавезан да врати тужиљу на посао и уплати доприносе за пензијско и здравствено осигурање почев од 1.4.1993. године до дана враћања на посао, жалба туженог је одбијена.

Пресудом истог суда Ж-12/02 од 9.5.2002. године жалба туженог дјелимично је уважена, првостепена пресуда РС-229/99 од 24.9.2001. године преиначена тако што је одбијен тужбени захтјев тужиље у дијелу којим је тражила да се тужени обавезе да на име законских затезних камата на износ неостварених плата, плати 14.581,79 КМ, а износ од 3.695 КМ досуђених трошкова спора смањен на износ од 997,65 КМ, док је у преосталом дијелу жалба туженог одбијена и првостепена пресуда потврђена (у дијелу којом је тужени обавезан да тужиљи плати износ од 5.352,14 КМ).

Благовременом ревизијом тужени побија другостепену пресуду Окружног суда у Бањој Луци Ж-73/99 од 1.7.1999. године у дијелу којом је поништено рјешење о престанку радног односа, и обавезан тужени да врати тужиљу на посао код туженог те уплати доприносе пензијском и здравственом осигурању почев од 1.4.1993. године до враћања на посао, због погрешне примјене материјалног права с приједлогом да се обје нижестепене пресуде преиначе и тужбени захтјев одбије или да се обје нижестепене пресуде укину и предмет врати првостепеном суду на поновни поступак.

Благовременом ревизијом тужиља побија другостепену пресуду Окружног суда у Б. Л. Ж-12/02 од 9.5.2002. године у дијелу којом је жалба туженог одбијена и првостепена пресуда преиначена тако што је одбијен тужбени захтјев на име плаћања законских затезних камата на неисплаћене мјесечне плате (личне дохотке) у износу од 14.581,79 КМ и смањен износ трошкова спора са 3.695 КМ на 997,65 КМ, због погрешне примјене материјалног права с приједлогом да се другостепена пресуда у овом дијелу преиначи тако што би се одбила жалба туженог и првостепена пресуда у овом дијелу потврдила.

Ревизије су основане.

У овој парници тужиља тражи да се: поништи рјешење туженог број 01-162/93 од 4.3.1993. године о престанку радног односа; да се тужени обавезе да је врати на рад на радно мјесто књиговође у рачуноводству туженог, и да се тужени обавезе да јој накнади штету на име неостварене плате; да јој исплати накнаде за топли оброк и хуманитарна давања и да уплати законске доприносе за пензијско и здравствено осигурање за период од фактичног престанка радног односа до враћања на посао код туженог.

Наконведеног поступка првостепени суд је утврдио: да је тужиља у радном односу код туженог од 1.7.1979. године на радном мјесту књиговође у рачуноводству туженог; да јој је рјешењем туженог 01-162/93 од 4.3.1993. године утврђен прекид радног односа са 12.1.1993. године које је примила 22.3.1993. године и да је у образложењу тог рјешења наведено “да јој се прекида радни однос због неодазивања на радну обавезу као и због неодазивања на позив туженог од 11.1. и 2.2.1993. године”; да против тужиље није вођен дисциплински поступак због недоласка на посао; да позив туженог за 2.2.1993. године није примила; да у рјешењу о престанку радног односа није наведено да против тог рјешења има право поднијети приговор, већ је наведено да код надлежног суда у року од 30 дана може поднијети тужбу што је она учинила подношењем тужбе првостепеном суду 15.4.1993. године; да на основу исказа саслушаних свједока Т. М., Ч. Н., С. Д., Т. Р. и Ф. С. није утврђено да је тужиља примила обавијест тужене да дође на рад 11.1. и 2.2.1993. године, као и да ли се одазвала и радила у наведене дане; да је на основу исказа тужиље као парничне странке утврђено да није примила позив за 2.2.1993. године већ само за 11.1.1993. године и да је радила код тужене тога дана и касније као и остали радници туженог када је за то била потреба, и да тужени одбија да је врати на посао.

Код овако утврђеног чињеничног стања нижестепени судови су дјелимично удовољили тужбеном захтјеву за поништење рјешења о престанку радног односа и враћање на рад код туженог као и захтјев за накнаду штете због неоствареног личног дохотка у износу од 5.352,14 КМ и плаћања законских доприноса за пензијско и здравствено осигурање, док је одбијен тужбени захтјев за плаћање законске затезне камате на неостварене мјесечне личне дохотке у износу од 14.581,79 КМ. За овакву одлуку навели су разлоге: да је тужиљи без њене сагласности радни однос могао престати само на један од начина прописаних одредбом чл. 75. став 2. Закона о основним правима из радног односа (“Службени лист СФРЈ” број 60/89 и 42/90, у даљем тексту: ЗОПРО)

који је био на снази у вријеме доношења рјешења о престанку радног односа, јер је из тог рјешења евидентно да није донешено на основу наведене законске одредбе нити на основу Правилника о радним односима туженог већ на основу одредбе члана 13. Упутства о организовању и оживљавању производње у ратним условима, који пропис као подзаконски акт не може дерогирати законске прописе који регулишу радне односе, па стога је побијано рјешење незаконито. Даље нижестепени судови су навели да је неоснован приговор туженог да је тужба у овом спору неблаговремено поднесена, јер је тужиља у складу са поуком о правном лијеку из наведеног рјешења у року од 30 дана првостепеном суду поднијела тужбу – примила побијано рјешење 22.3.1993. године а тужбу предала на пошти у препорученој пошиљци 15.4.1993. године, и зато да је дјелимично основан њен захтјев у дијелу ближе наведеном у изреци побијане пресуде а неоснован захтјев за плаћање законских затезних камата у износу од 14.581,71 КМ.

Оваква одлука није правилна.

Спор по тужби радника коме је изречена мјера престанка радног односа у смислу одредбе чл. 76а. ЗОПРО, који се у Републици Српској примјењује на основу члана 12. Уставног закона за спровођење Устава Републике Српске (“Службени гласник РС” број 21/92), је спор о законитости донесене одлуке. У том спору суд нема пуну јурисдикцију, па не може одлучити о самој одговорности, али је овлашћен да испитује да ли је одлука о изреченој мјери у складу са законом или општим актом. При томе може вршити и преквалификацију радње повреде не мјењајући њен чињенични идентитет. То значи да је суд везан чињеничним описом радње повреде али не и правном квалификацијом повреде која је наведена у одлуци чију законитост суд испитује. Отуда, може учињену повреду подвести под други пропис а не онај који је наведен у побијаној одлуци. С обзиром на речено, одлука о изреченој мјери престанка радног односа је законита ако је радник учинио тежу повреду радне обавезе због које се ова мјера изриче, без обзира што орган који је донио такву одлуку радњу повреду није подвео под одговарајући пропис. То може учинити и суд, под условом да не измјени чињенични идентитет повреде, што спада у контролу законитости донесене одлуке.

Стоји чињеница да радни однос тужиљи није могао престати на начин и под условима утврђеним Упутством о организовању и оживљавању производње у ратним условима (“Службени гласник РС” број 13/92). Међутим, како суд није везан прописима наведеним у одлуци о престанку радног односа, већ само чињеничним стањем на којем је та одлука заснована, овај суд налази да је рјешење туженог број 01-162/93 од 4.3.1993. године о престанку радног односа тужиљи код туженог било потребно испитати са аспекта одредаба чл. 76а. у вези са чл. 75. став 2. тачка 3. ЗОПРО-а.

Наиме, из тачке 2. изреке тога рјешења и његовог образложења, у суштини, произилази, да је оно засновано на неоправданом изостанку тужиље са посла, па ако је тај изостанак трајао преко 5 узастопних радних дана, произишло би да је постојао ваљан правни основ за престанак радног односа тужиљи без њене сагласности.

Отуда се у ревизији основано указује на мане у погледу примјене материјалног права. Оне су биле разлог што је овај суд у смислу одредбе чл. 395. став 2. Закона о парничном поступку (даље: ЗПП) укинуо обје нижестепене пресуде у погледу одлуке о престанку радног односа тужиље и враћања на рад код туженог, па како правилност и законитост одлуке о накнади штете тужиљи која се побија њеном ревизијом у погледу обавезе плаћања законске затезне камате у износу од 14.581,71 КМ зависи од законитости одлуке о престанку радног односа, то се ревизија тужиље указује основаном за плаћање наведеног износа, те је и у овом дијелу примјеном одредбе чл. 395. став 2. ЗПП одлучено као у изреци.

Правилна примјена материјалног права тражи да првостепени суд разјасни све околности од значаја за оцјену законитости изречене мјере престанка радног односа са становишта његових пуних овлашћења, т.ј. провјером свим доступним доказима утврдити, да ли је тужиља у критичном периоду по позиву туженог радила и у друге дане када су и други радници тужене позивани као и тужиља на рад, јер до сада изведеним доказима нису потврђени наводи тужиље да је у то вријеме радила код туженог, осим ако се у то вријеме организациони процес код тужене није уопште одвијао. Са посебном критичношћу треба цијенити исказ тужиље као парничне странке на чијем исказу првостепени суд темељи тврдњу да се она одазвала позиву туженог за 11.1.1993. годину а да позив за 2.2.1993. године није примила, при чему треба имати посебно у виду околности да је сједиште туженог у граду К. који је релативно са малим бројем становника и

без посебног позивања се могло знати да ли тужени ради, а поготово узети у обзир и тврдњу тужиље да је њена породична кућа у непосредној близини пословног објекта туженог на који начин је могла знати да ли се код туженог обавља процес производње.

Након провјере свих наведених чињеница и околности првостепени суд ће уз правилну примјену материјалног права бити у стању да донесе правилну одлуку о законитости побијане одлуке о престанку радног односа тужиљи од чијег исхода зависи и законитост одлуке о плаћању законске затезне камате на неостварене личне дохотке тужиље.

Предсједник вијећа
Бајагић Здравко

За тачност отправка овјерава
руководилац судске писарне
Братић Душанка